

Habilitet

Kvifor har vi regler om habilitet?

- Omsyn for regler om Habilitet
 - Fellesinteresser VS eigeninteresser – Partisk.
 - Sikre korrekte avgjerder.
 - Tilliten til forvaltninga utover.
 - Beskytte forvaltninga sjølv og enkeltpersonar.
- Omsyn mot regler for Habilitet
 - Praktiske problema med stedfortreder.
 - Umogeleg å finne heilt uhilda person som er kvalifisert når alle kjenner alle.
- Overtredelse av reglene VS vere i situasjon som kan skape inhabilitet.
 - Ikkje kritikkverdig å vere i ein situasjon som kan skapa habilitet.
 - Kritikk når ein deltek i handsaming av sak med direkte betydning for t.d. partner, eller selskap
 - Omdømme, Korrupsjon.

Kommunesjef avviser «søskenhjelp» i byggesak

I de kommunale sakspapirene står det at rådmannen på Tjøme anbefaler at en klage på brorens byggesøknad «ikke bør tas til følge». – Jeg har naturligvis ikke jobbet med saken, sier rådmannen selv. Professor i forvaltningsrett mener en annen kommune burde avgjort klagen.

Habilitet
Inhabilitet

Tippemidlene

Ap-topp venter barn med rådgiver i organisasjonen hun vil sikre millionstøtte: - Hun burde erklært seg inhabil

Politikk og samfunn Samfunn

Lysbakken ga 13,5 millioner til stiftelse han selv har styrt

Audun Lysbakkens departement har gitt 13,5 millioner kroner til Reform, en stiftelse han selv har styrt. – Jeg burde ha erklært meg inhabil og stoppet alle tilskudd til stiftelsen, sier Lysbakken.

- Rådmannen er ikke inhabil i Nidarø-saken

Kommuneadvokaten mener rådmann Morten Woldens styreverv i stiftelsen Nor-Fishing ikke gjør ham inhabil i å utrede saken om bygging av ny storhall på Nidarø.

Jussprofessor: – Alle Frp-statsråder bør erklære seg inhabile i Krekar-saken

Publisert: for 9 måneder siden
Sist oppdatert: for 9 måneder siden

Noen oppgaver til diskusjon

- Lars Bellhaug søker om dispensasjon fra reguleringsplan til utbygging av en tomannsbolig. Hans fetter Fjørnar Bellhaug behandler saken i Formannskapet. De har ikke hatt kontakt på flere år. Inhabil?
- Ler Perøy sitter i Vestrheim kommunestyre. Han stemmer over et forslag om å bygge ny kunstgressbane til kommunens eneste fotballklubb. Han har en sønn på 11 år som spiller aktiv fotball i klubben. Naboene påklager vedtaket og hevder Perøy er inhabil.
- Inger Lise Vekke jobber som saksbehandler i Miljødirektoratet. Hun avslår en søknad om fellingstillatelse på fire ulv som har tatt liv av en rekke sau. Vekke er medlem av Naturvernforbundet og har flere ganger uttalt seg sterkt både i lokalavisen og på Facebook at avliving av ulv er drap. Inhabil?

Korleis er inhabilitet regulert?

- Forvaltningslova Kap 2:
- «Ugild» = Inhabil
- §6 – Hovudregelen om inhabilitet
- §7 – Foreløpig avgjersle (ikkje tid til utsetting)
- § 8 – Avgjersle av habilitetsspørsmålet
- § 9 – Oppnemning av stedsfortreder
- § 10 Kven habilitetsreglane gjelder for

Kommunelova

Kommuneloven § 11-10. Inhabilitet for folkevalgte

«Bestemmelsene om inhabilitet i **forvaltningsloven kapittel II** gjelder **ved behandlingen av saker i** folkevalgte organer, med de særreglene som følger av denne paragrafen.

En **folkevalgt** som har vært med på å **forberede eller treffe vedtak** i en **sak som ansatt** i kommunen eller fylkeskommunen, er **inhabil** til senere **å behandle den samme saken** i et folkevalgt organ i henholdsvis kommunen eller fylkeskommunen. Første punktum **gjelder ikke** når årsbudsjett, økonomiplan, kommuneplan, regional planstrategi og regional plan behandles i et folkevalgt organ.

Når en klage skal behandles etter forvaltningsloven § 28 andre ledd, er en folkevalgt som har vært med på å **forberede eller treffe vedtaket**, inhabil til å delta i klageinstansens behandling av vedtaket, eller i forberedelsen av saken for klageinstansen.

En folkevalgt er ikke inhabil når det skal velges personer til offentlige tillitsverv, eller når det skal fastsettes godtgjøring o.l. for slike verv.»

Forvaltningslova § 6 første ledd

«En offentlig tjenestemann er ugild til **å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse** eller til å **treffe avgjørelse** i en **forvaltningssak**

- a. når han selv er **part** i saken;
- b. når han er **i slekt eller svogerskap** med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som **søsken**;
- c. når han er eller har vært **gift** med eller er **forlovet** med eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part;
- d. når han **er verge eller fullmektig** for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte;
- e. når **han leder eller har ledende stilling i**, eller er **medlem av styret** eller bedriftsforsamling for
 1. et samvirkeforetak, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken, eller
 2. et **selskap som er part i saken**. Dette **gjelder likevel ikke** for person som utfører tjeneste eller arbeid for et selskap som er fullt ut offentlig eid og dette selskapet, alene eller sammen med andre tilsvarende selskaper eller det offentlige, fullt ut eier selskapet som er part i saken.»

Forvaltningslova § 6 andre ledd

«Likeså er han **ugild** når andre **særegne forhold** foreligger som er **egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet**; blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til. Det **skal** også **legges vekt** på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.»

«Særegne forhold»

- Tilfelle svært mange er i, ikkje medfører inhabilitet.
- Medlem av Kommunestyret som har barn i skulen - skolesak - Ikkje automatisk inhabil.
- Likevel ikkje meininga at forholdet må vere *heilt unikt*.
- Respekt for lovgivars vurdering etter første ledd. Grense der.
- Ein onkel er ikkje alltid nok til å stadfesta inhabilitet.
- Venskap, uvenskap, usemje, fagleg, politisk.
- Austrheim VS Bergen

Rt. 1996 s. 64

Saken gjaldt gyldigheten av Tvedestrand kommune sitt vedtak om skjenketid for Lyngør Appartementshotell. Et av kommunestyrets medlemmer hadde **konkrete planer om kjøp av nabotomten til hotellet**. Det rettslige spørsmålet Høyesterett skulle ta stilling til var om dette var å anse som «**et særegent forhold**» som gjorde medlemmet inhabil.

- Høyesterett kom til at kommunestyremedlemmet var **inhabil**. I drøftelsen om det forelå «**særegne forhold**» uttalte førstvoterende:
- *«Riktignok er bebyggelsen på øya Holmen på Lyngør tett, og mange beboere blir berørt av virksomheten på skjenkestedene ved båttrafikk, gående på de trange veiene, mv. Ulempene ved støy mv fra hotellet må likevel være særlig påtakelige for de aller nærmeste naboene, slik at de kan ha en særlig interesse i hva skjenketiden for hotellet er. Tomten som Kristiansen ønsket å bygge på, grenset til hotellet, og avstanden til hotellets uteterrasse - der det riktignok gjaldt en kortere skjenketid - var bare 10 meter. Den som eier og bor i et hus på denne tomten, må etter min mening ha en særinteresse i hotellets skjenketid.»*

«Særlig fordel, tap eller ulempe»

- Spesiell interesse i sakas utfall.
- Må ikkje vere det, jf. «blant annet»
- T.d. naboforhold, konkurranseforhold.
- Døme:

Leiar av Plan og Byggjesak og Medeigar i firma som produsere Hus.

- Styrken av interesser i saka.
- Større spelerom for politkar enn offentleg tenestemann.

«Noen som han har nær personlig tilknytning til»

- Sml. Første ledd - Tilknytning tilsvarande
- T.D. regelmessig privat omgang, tette vennskapsforhold.
- Skjønnsmessig vurdering.
- Jo nærare interessa ligg personen, jo mindre styrke krevjast.
- Handlar ikkje om ein kan halde seg objektiv!

Sakens art og Situasjon

- Fleire momentet i vurderinga
 - Avgjerda enkel og lite skjønnspreget?
 - Vanskeleg å få systemet til å fungera?
-
- Jo vanskelegare, viktigare eller meir skjønnsprega, Jo mindre skal til.
 - Innvending reist av part under sakshandsaminga.

Forvaltningslova § 6 fjerde ledd

«Ugildhetsreglene får ikke anvendelse dersom det er **åpenbart** at tjenestemannens tilknytning til saken eller partene **ikke vil kunne påvirke hans standpunkt og** verken **offentlige eller private interesser** tilsier at han viker sete.»

Forvaltningslova § 8

«Tjenestemannen **avgjør selv** om han er **ugild**. Dersom en **part krever det** og det kan gjøres **uten vesentlig tidsspille**, eller tjenestemannen ellers selv finner grunn til det, skal **han forelegge spørsmålet for sin nærmeste overordnede** til avgjørelse.

I kollegiale organ **treffes avgjørelsen av organet selv, uten at vedkommende medlem deltar**. Dersom det i en og samme sak oppstår spørsmål om ugildhet for flere medlemmer, kan **ingen av dem delta** ved avgjørelsen av sin egen eller et annet medlems habilitet, med mindre organet ellers ikke ville være vedtaksført i spørsmålet. I sistnevnte tilfelle skal alle møtende medlemmer delta.

Medlem skal **i god tid** si fra om forhold som gjør eller kan gjøre ham ugild. Før spørsmålet avgjøres, bør varamann eller annen stedfortreder innkalles til å møte og delta ved avgjørelsen dersom det kan gjøres uten vesentlig tidsspille eller kostnad.»

Virkning av inhabilitet

- Realitetsavgjørelsen i saken:

Dersom en inhabil tjenestemann har forberedt og eventuelt også avgjort saken, foreligger det en saksbehandlingsfeil som lett vil lede til ugyldighet dersom feilen kan ha virket inn på vedtaket.

- Rt. 1996 s. 64:

«Jeg mener altså at Kristiansen **var inhabil**. Etter forvaltningsloven § 41 er imidlertid **vedtaket likevel gyldig** hvis det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold...

Det var en der en klar stemmeovervekt, 18-11, for det tidligere vedtaket...

Jeg er dermed kommet til at Kristiansens **deltakelse ikke gjør vedtaket ugyldig.**»

Noen oppgaver til diskusjon

- Lars Bellhaug søker om dispensasjon fra reguleringsplan til utbygging av en tomannsbolig. Hans fetter Fjørnar Bellhaug behandler saken i Formannskapet. De har ikke hatt kontakt på flere år. Inhabil?
- Ler Perøy sitter i Vestrheim kommunestyre. Han stemmer over et forslag om å bygge ny kunstgressbane til kommunens eneste fotballklubb. Han har en sønn på 11 år som spiller aktiv fotball i klubben. Naboene påklager vedtaket og hevder Perøy er inhabil.
- Inger Lise Vekke jobber som saksbehandler i Miljødirektoratet. Hun avslår en søknad om fellingstillatelse på fire ulv som har tatt liv av en rekke sau. Vekke er medlem av Naturvernforbundet og har flere ganger uttalt seg sterkt både i lokalavisen og på Facebook at avliving av ulv er drap. Inhabil?